

« zurück blättern vor »

SZPICRUTA subst. f. (m.), ab 1832; auch *spicruta*, *szpicrut*, *szpidzrut*, *szpidzruta*. 1) ‘elastische mit Leder umwickelte Stange oder Ledergeflecht zum Antreiben der Pferde’ – ‘elastyczny pręt pokryty skórą lub rzemienna plecionka używane do popędzania konia’: (1826–1837) 1963 Magier 123 [widać było] wysmukłych żokiejów ze szpicrutami w ręku. o 1848 Dzierzk. Szpic. 13, DOR *W ręce z ozłoconymi i obrylantowanymi palcami błyszczał najbardziej szpicrut misternej roboty, cały w złotych rzeźbach, ze złotym konikiem na rękości.* o 1884 Rog.J.Bohat. I 159, DOR *Uderzyła konia szpicrutem.* o (†1916) 1949–1951 Sienk.Now. IV 131, DOR *Koń mój, bity szalonymi razami szpicruty i party ostrogami, począł chrapać i jęczeć.* o 1951 Ward.Wyłom 125, DOR *Ubrany był w popielate bryczesy do konnej jazdy i granatową marynarkę. W prawej ręce trzymał szpicrutę.* – SWIL, SW, DOR. 2) ‘Schlag mit einer Spitzrute’ – ‘uderzenie szpicrutą’: [hapax] 1911 Jordan Pam. II 191, DOR *Ilem przecierpiała, ilem szpicrut zniosta przy ćwiczeniach w wyginaniu i wyłamywaniu członków.* – nur DOR. ◇ **Var:** *spicruta* subst. f. – Sw (m.u.); *szpicrut* subst. m., 1848 Dzierzk.Szpic. 13, DOR o [LBel.] 1884 Rog.J.Bohat. I 159, DOR – SWIL, SW (m.u.), DOR (daw.); *szpicruta* subst. f., (1866–1872) 1964 Czapski Pam. 91 – SWIL, SW, DOR; *szpidzrut* subst. m. – SWIL, SW (m.u.); *szpidzruta* subst. f. – SWIL, SW (m.u.). ◇ **Etym:** nhd. *Spitzrute* subst. f., ‘Reitgerte zum Schlagen von Pferden’, GRI, nur für Inh. 1. ◇ **Konk:** *szpicrózga* subst. f., bel. seit 1847, DOR, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 1. ◇ **Der:** *szpicdrucik* subst. m., [hapax] †1849 Goł., Sw, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 1; *szpicrutka* subst. f., [hapax] (1881) 1951 Bał.Dziady 18, DOR, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 1; *spicrutka* subst. f., [hapax] vor 1900 Bał., Sw, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 1. ♦ Das Ersatzwort *szpicrózga* (aus poln. †*szpic* + poln. *rózga* ‘Rute’) hat sich nicht durchgesetzt, obwohl SPA 1916 und SPA 1929 es unter *szpicruta* noch an zweiter Stelle angeben.

« zurück blättern vor »